

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, September 3-dikán 1819.

Spanyol Ország.

A' Frantziák' Spanyol Országi Ural-
kodása alatt Empecinanti ostevu hí-
res Guerilla-vezér a' Quadaaxarai
környéken Madridtól csak 9 mérföld-
nyi távolságra tartozkodott 's üzte az
utonállók' prédálásához hasonló Gueril-
la-hadakozást, ott, a' hol a' Sacedoni
ferdő is van, 's a' honnét a' Király mos-
tanság Madridba vissza érkezett. Itt
most ismét efféle fegyveresek kezdik mu-
togatni magokat, 's azt tartják felőlők,
hogy a' Madrilis kormányzat a' rre-
madurából vetődtek volna ide Madrid
szomszédságába.

A' Radiksból Amerikába útnak in-
dulni készülő nagy expedicióra nézve,
a' Párisi levelek szerint, nagy változások
történtek, mellyek közül egygyik e' vol-
na, hogy Gróf *Abisbal* elmozdított
ezen expeditió mellől, 's helyébe a' mostan
Meksikói Vice-Király előtt volt Vice-
Király Don Felix Maria Calléja
del Rey rendeltetett fő vezérré, Gróf
Abisbal pedig Andalusiai 's egyszersmind
Radiksi fő kormányzó fog maradni —
's másik, hogy Generális Sarfield is
eltétetett volna ugyan ezen expedició
mellől. Azonban a' Londoni Ministeri-
lis *Kurir* 's a' Párisi *Constitutionnel*,
Madridi tudósítások után azt a' nevezetes
még pedig hiteles emléző környúlallást
említik ezen változásokra nézve, hogy
Gróf *Abisbal* maga is részese lett volna
annak a' kívánságnak, mellyet a' katona-

ság kinyilatkoztatott, tudni illik, hogy
adjon Constitúziót a' Király az Ország-
nak, vagy ha nyílvánosságosan részese nem
vált, legatább jónak tartotta ezen ki-
vánságot. Erössítik, hogy Radiksban
forma szerint való pénzgyűjtemények té-
tettek, hogy ha kívántatni fog, költség
is legyen azon seregek' számára, mellyek
ezen célzásnak kieszközlésésében mun-
kások lenniének. Már kétségbe se' hozta
senki, hogy *Abisbal* maga is segede-
lémmel fog lenni ezen planumnak vég-
rehajtásában. Hanem, mint hitelesnek
hiszünk, ~~Julius~~ 7-dikén Ferdinan-
dus Királytól levelet vett, melyben őtet
a' Király Felsőgarulással adolja, 's a'
melly őtet úgy megijesztette, hogy azon
szempillantathán eltökéltette magában,
hogy a' Király' kegyelmének 's bizodal-
mának visszanyerhetése végett valami
nagy dolgot tselekszik — a' melly nagy
dolog e' volt, hogy, mint tudva van,
még 7-dikben éjjel a' Radiksi, 5000 em-
berekből álló őrző sereggel útnak indult,
útjában még több katonaságot is (többire
mind ágyuzókat) vett magához, 's ezek-
kel 8-dikra virradó reggel a' *Santa Ma-
ria* lögerhez megérkezvén, az ott lévő
Regementeket, mint ha mustrát akart
volna vellek tartatni, a' mezőre kiállit-
totta, körül vétette, a' tiszteket a' sor-
ból kikommandirozta, 's a' néppel a' fegy-
vert letétette. — Mondják, hogy ezen
zürzavarban *Abisbal*ra valaki reá lőtt vol-
na, de nem találta. Párisi újságlevelek
erössítik Radiksi tudósítók után, hogy

mikor a' katonaságnak tudára esett, hogy Abisbal a' maga addig volt hajlandóságát egyszerre 's ily hirtelen így megváltoztatta, úgy megrettentek, hogy a' gyanúsabbak közzül három ezren, mint a' jühoz úgy engedték magokat bajokra hajtatni. Most már azt is lehet érteni, hogy mit jelenthettek az említett tudósítók ezen kifejezéseik által: — „Már mindenek készen valának, hogy azon eszközök által, melyek arra határozottak voltak, hogy Amerikában a' fejtelenség ellen tsatázzanak, magát Spanyol Országot a' fejtelenség' örvényébe jassítsák.“ Még csak egy szempillantat hivatott volna, 's mindenek megtörténtek volna. Azóta, hogy a' dolog kitudódott, Madridból hivatalt kapott Abisbal az oda való menetelre, hogy telemekedésekhez szemet adjon, de ő nem fogadta el ezen meghívattatást; azzal mentette magát, hogy rosszul van. Így osztán Madridból küldettettek három biztosságok, hogy a' Santa Mariál történeteket megvigálják. Nagyon figyelemetessé tették az Országlószéket az öszszeesküdteknek számossága, az ő nagy rangjok, 's kiváltsképpen az ő békételendéseknék indítoka. Közönséges vélekedés, hogy Gróf Abisbálnak a' maga nagy buzgóságáért való megjutalmaztatása neki nagyon kedvetlen fog lenni.

Nagy Britannia.

Az a' hadi hajós sereg, melly a' Portsmouthi kikötőhelyben kivevéshez készül, Admiralis Hardy Tamás által vezéreltetik. Az ide tartozó tisztiek már parantsolatot vettek, hogy minnyájan jelennyenek meg hajójikon. Némelyek úgy vélekednek, hogy ezen számos hadi hajókból álló tengeri erő Spanyol Országnak a' maga elpártolt Déli Amerikai tartományai ellen való segítségére fog menni: hanem a' Londoni *Statesman*

levelei kételkedve kérdezik, hogy valyon ugyan egy jó népet, melly a' maga függetlenségiért verkedik, megtámadhat-e Anglia? — Más Londoni levelek nyilván írják, hogy ezen tengeri erőnek kiküldésével való szélöz az Anglus Országlószék, hogy a' Spanyolokat az Északi Amerikai Statások ellen segítse, ha ezek ő ellenek hadat találnának indítani azért, hogy a' Floridákat által nem akarják engedni. Ezen segítségre akkor ajánlotta magát Anglia, midőn a' Spanyol Országlószéket arra vette, hogy az ezen általengedésről való Kötést, mellyet Ritter Oais Washingtonban tsinált, ne erőssítse meg.

Említettük, hogy a' Manchesteri lakosok rég' készültek, hogy Augustus' 16-dikán egy nagyon számos négyülést tartsanak, mellyel nem kis félelmet okoztak a' vélekellenkező gondolkodásuaknak, kik a' katonasággal 's a' politziai emberekkel egygyütt minden féle előrevaló készületet megvettek, hogy minden veszedelmek elhárítottáshassanak. De még se' érheték-el célzásokat. A' történetet, ily cím alatt: *Reverendületés Manchesterben, és Hunt-nak elfogattatása*

következő módon adják elő a' Londonból Augustus' 18-dikán költ levelek: —

„Augustus' 16-dika nevezetes nap vala Manchester városára: a' egész Angliára nézve. A' Gyökeres Reformálók minden tehetségeiket elővették, hanem a' jó polgárok, a' polgári katonák, 's a' regularis seregek elszélesztették a' vélekelleseknek ezen véghetetlen sokaságát. Fájdalom, hogy vérnek kellett ontattatni: ellenben reménlhetjük, hogy a' nyughatatlan' gerjesztőjinek megmutattatott, hogy az arra való szempillantat még nagyon messze legyen-hogy Angliában politikai revolútziót lehessen forralni, vagy

hogy a' mi régi-Constitutziókn' helyébe fejellen-Országlást lehessen tenni. —

„Már jó reggel minden utzákra proklamátziókat raggattak vala ki, melly által a' tsendes lakosok megintettek, hogy házaiknál maradjanak, 's gyermekeiket és tselédjeiket ki ne bocsássák. A' közönséges bátorságra ügyelő tisztyviselők nagy számu politziai katonákkal egygyütt, az utzákra kiállottak; Manchester' városa' és Salford mezővárosa' Polgári lovasságaik lóháton ülve várták a' dolog kimenetelét. A' Chesteri Grófságbéli polgári katonaság 's az első számú Dragonyos Regenrent a' város mellett feküdtek tanyában. A' 15-dik számú Huszár Regement és két Kompánia lovas ágyuzók kaszárnyába voltak csoportonként bészállítva. —

„A' Reformálók 10 óratájban, katonai rendel, 5 ember szélességű sorokkal és zászlókkal léptettek fel a' gyűlés' helyére. Zászlójikon, mellyeket előttök vittek, ily lázzasztó irás olvastatott: „Egyenlőség, térséget vagy házat mint terjűnát, „junk meg inkább hogy sem mint rab, „szolgák eladattassuuk.“ Ezen véghetetlen sokaság nem tsak Manchesteri, hanem nagy részt szomszédos vidéki, Stockporti 's egyéb környék városi lakosok voltak. Mikor az utzákön a' nagyobb házak előtt elléptettek, a' szörnyű nagy dorongokat, mellyekkel felfegyverkezve voltak, az utza' padimentumához fenték, mint ha élesítették volna, 's mint a' puskát a' vállaikhoz nyomták. Némelly tsapatok előtt szabadság' siphkáját vittek hosszú rudak' hegyébe szurva. Minden felé ezen kommandó szók hallattattak: Jobbra! balra! Meg-ál! Előre: (Rechts! Links! Halt! Vorwärts!) 's a' nagy sokaság oly tökéletesen tette a' kommandó szók szerint a' mozdulásokat, mint ha régtől fogva tanulta volna. Az öszszegyülekezés helyének neve *Blanket-field-platz* volt. —

„Az Orátor Hunt déltájban érkezett meg egy szekeren. Előtte muzsikások mentek; 's a' széker bákján egy Amazon aszszony ült, ki a' reformáló aszszonyok' seregének (Klubjának) Előülője. Kezében zászlót tartott. Hunt és a' többi főbb Reformálók az Orálószékbe felmentén, a' szörnyű sokaság előttök hadi rendet formált; a' zászlók és a' Szabadság' siphkái a' levegőben továltattak. A' megjelent emberek' számát némelyek 60 ezerre, mások 100,000-re is teszik. Hunt azonközben semmi rozszat nem gyánítván, beszélni kezdett az Orálószékből. — „En, úgy mond, nem szollhatok úgy, hogy ezen nagy sokaság mind halhassa, tehát jó leszen, hogy azok, kik hozzám közelébb vagynak, szávaikat másoknak is megmondják. Viseljük tsendesen magunkat; tartsunk rendet; a' Reformálás' ügye gyözedelmeskodik. . . . . Ezen szókra megjelentek a' Tiszti Karok; a' Támadás' Aktáját hathatós hangon felolvastak, 's kinyilatkoztatták, hogy ezen öszszegyülekezés a' törvényekkel ellenkezik, 's parantsolták, hogy tüstént mindenek haza takarodjanak. Azonban nem tsak hogy senki nem engedelmeskedett, hanem a' nép' salakja külömbkülömbféle módon kinyilatkoztatta az Előljárokknak megvetését. Ekkor a' polgári lovasság hirtelenül előállván az Orálószéket, a' honnét Hunt beszélni kezdett vala, körül venni iparkodott. Hunt a' kalapjával tsufolodva intett nékiek, jelentvén, hogy tsak próbáljanak, ha mernek: de erre a' Polgári fegyveresek semmit nem ügyelvén, néhány jó fordulásokat tettek, 's az Orálószéket körül vették. Hunt ezt látván, ijedtiben tsakhogy a' korszak hi nem törte, úgy elsárgult mint a' halál; minden addig való tsufolódo nevéte egyszerre oda lett. Felkiáltott, hogy magát a' katonaságnak által nem adja, hanem a' törvény Organumainak kész

teszen engedelmeskedni. Ezen szókra a Törvényesszék Hajduja Nadin, hetykén előállván, az elfogásról szellő parántsólatot előmutatta, 's előbb *Johnson* után *Hunt*ot is elfogta. *Hunt* nézett elé 's hátra, hogy ha talán az ellíllántásra valamely rést találna, de már késő volt.

„A' Korifeusok közzül mind egygyütt 16-ton fogattattak-el. Egy *Moorehouse* nevű eleintén a' nép között módot talált volt az elbuvásra, de későbbre őtet is megtalálták 's elvittek. *Aszszonyt* is fogtak-el 4-gyet.

„Hanem azalatt, míg ezen fogdosások folytak, a' nép, melly az első meglepettetés miatt, jelenvalóságát elvesztette vala, magához jöven, követ és tegladarabokat gyűjtött össze, 's egyszerre egész köössóvel köszöntötte a' Polgári katonaságot; sőt még a' dorongoknak is hasznát venni, 's ezekkel a' katonákat lovaikról leverni iparkodott. Ekkor a' Regularis katonaság is elállott a' Polgáriak segedelmére, de csak kivont kardal, és tüzelés nélkül. Erre rettentő zűrzavar támadott ezen piatzon; a' sokaságnak nagy része legnagyobb sebességgel elfutott: néhány csapatok ellenben olyan vakmerően szembeszállottak a' katonákkal, hogy ez, végezetre a' sokaság közzé bevágni 's tüzelni kéntelenített. Közel 100-ra teszik a' megsebesedettek' számát; 8-tzan ott a' piatzon ölettettek-meg; azon 17 sebesek közzül is, kik az ispotályba vitettek, már meghaltak hatan. A' lovak által összetiportatott 's keményen összserontsoltatott embereknek száma is nagy. A' tolyongásnak szörnyűségét meg lehet abból itélni, hogy egy helyen egy kis új kő háznak falát egészszen ledöndötte a' rohanó sokaság. A' nézők, kik a' fed' len állottak, leesvén, mind megsebesedtek. Az idegén nép ugyan éjjeltájban haza takarodott 's a' tsendesség annyira a' mennyire helyre állítottott,

hanem a' katonaság azután is talpon állva vigyázott. Nagyon sajnálják *Holme* nevű ifjú és igen gazdag új házas Polgár-katonának esetét. Ezt egy nagy kővel úgy föbe hajtottak, hogy lováról egyszerre leesett 's agya' velejét rettenetes rútul össze törte az utsza' padimentumán; mások azt mondják, hogy pistolylövést kapott; mások ismét, hogy a' lova sebesedett-meg 's velle a' földre esett. Elég a' dologhoz, hogy akar mint történt esete, életéhez kevés remétség van. Némelly tudósítások szerént *Ashwod* nevű gazdag kortsmárost is úgy föbe tsapták, hogy helyben meghalt belé. A' czifra zászlóknak és szabadság sipháknak sorsa pedig végezetre a' lett, hogy a' sárba keverték. —

„*Hunt*, ki mind ezeknek a' rendtelenségeknek rút okozója, a' katonaság által darabokra vágdaltatott volna, ha az Előljárok közhé nem tették volna magok, így ~~tanácsos~~ hütelés várja; a' ki mindazonáltal azzal menti magát, hogy ő a' gyűlést nem hívta össze, sőt, hogy a' rendnek fenntartatásán is minden igyekezettel iparkodott. Hanem az *Esküdtek*, kik által meg fog itéltetni, kétségkivül elég endő törvényes bizonyásokra fognak találni az általa kiadatott Proklamációkban 's nem fognak lelkiesmeretjeknek ezen irtoztató számadással sérelmet okozni, hogy egy ilyen embert szabadon elbótsátottak.

„Az *Augustus*' 19-dikén indult *Londoni Journalok* szerént úgy látszott, hogy ezen Iármák a' *Mancheteri* vidéken még folytában tartanak. *Stockportban* és *Maclesfieldben* is kiütött a' támadás, és sereget küldöttek letsendesítésére. *Londonban* is a' belső dolgokra ügyelő *Minister Sidmouth*' ajtajira lázzasztó czédulákat raggattak; fel.“

A' katonai gyakorlásokat jelesen teszik ezen emberek. Mikor tüzet kiált nekik a' *Kommandáns*, ők a' sárkány

eltsattantása helyett kezeiket szokták összsztapszni. Többire éjtszakának idején gyakorolják magokat.

* * *

A' *Londoni* újságoknak egyéb sumázatja ennyiben áll (a' *Bavariai Közönséges Újságban*) — A' *Ministeri Kurir* ből: „herczeg *Wellington* Aug. 11-dikén *Aachenen* útozott által. Mint mondják *Berlinbe* megy'. Mondják, hogy *Hertzegségére* van bizva, hogy a' *Svédzia* és *Dánia* között való egyenetlénkedést, melly még telyességgel nintsen egészszen el igazítva, közbenjárása által igyekezzék elhárítani. A' *Svédziai Király* az *Orosz Császártól* elhagyattatóféliben látszik lenni, melly szerént a' *Dánus* és *Svédziai Udvarok* közt való megegygyezhetés, még *hájosabbá* fog lenni. *Hertzeg Wellington* *Berlinből* *Warschauba* veszi útját, a' hova *Septemberre* a' *Császárt* is várják, kinek *Lengyel Ország'* jó lábraállittathatása oly nagyon szíven felmél, hogy *Orosz Nemességnek* is szemébe tünt.“ — A' *Sunból*: „Azt mondják, hogy a' mi *Kabinétünk* a' *Persa Udvarral* fontos kötésre lépett volna, mellyel oda volna a' czélzás, hogy az *Oroszbirodalomnak* a' *Persahatárok* felé tovább-tovább való haladásának határok tétessenek.

Szent Ilona.

Innét *Május' 29-dikén* költ levelek érkeztek *Londonba*, mellyekben kifejezve megjegyztetik, hogy *Bonapartérol* minden a' mit ezen szigeten tudnak, tsak ennyiből áll, hogy ott van. *Europából* semmit se' lehet tudni ezen szigeten, mint-hogy a' *Kormányozó Hudson Lowe*, minden odaérkező újságleveleket elveszen, 's elolvassván őket elégeti. Tsak nagyon megbizott barátainak küld újságdarabokat petsét és oly feltétel alatt, hogy

elolvassván hasonlóképpen bepetsételve azonnal küldjék vissza.

Északi Amérika.

Azt olvassuk az innét jött újságlevelekben, hogy ott egyszerre két *Üstökös-tillagot* mutatták meg magokat, az egyik *Északnapkeletre*, a' másik *Északnapnyugotra*. Röggel felé 2 és 3 órák között mind kettőt jól lehet látni.

A' *tengeri kigyó* ismét megmutatta magát ezen tengereken. A' *hosszúsága* 30-tól 100-zig való lábnyomnyinak látszott. A' *színe* feketés; a' *testén* pénzkarikáji nintsentk, tsak a' *hátlja* felé három; a' *feje* kigyófőhöz hasonló lapos, 's oly nagy mint egy lónak a' *feje*; *szeme* kiálló, mint a' *békájé*.

Svédzia.

A' *Tängerben* lévő *Svédziai Követ* így irt a' *Stockholmi Egészségügyelő Biztossághoz*: — „Meg nem álhatom, hogy ~~hát az~~ *azon felfedezésről*, mellyet itt a' még most is tartó *pestisnek* ideje alatt tettek. A' *Levantei vidékeken* már rég esmerik ezen tekintetben a' *faolaj-ferdőnek*, azzal való melegenetésnek, 's *bedörgölésnek* hasznosságát. Hanem, a' *mennyiben* tudom, ezen *olajnak* bevétel által való használását még eddig sehol másutt nem próbálták, mint *orvosi szert*. Ezt a' próbát itt legelőbb a' *Portugallus Consul Colaço* 'Ur tette a' múlt esztendőben 's ezen próbatételét azolta több ízben nagy haszonnal megújította. Kétszáz személyek közzül, kik még jó elejin és elég nagy dósis *faolajat* vettek-be, alig lettek 10-zen a' *pestis* áldozatjává. Mihelyest a' *nyava*, *ának* *valakire* való elragadása észrevétetik, igyek, *testéhez*, és *erejéhez* képpest 4-től fogva 8 *unczianyit*, melytől felettébb nagy *izadás* következik az emberre, és ez oly *hathatósán* látszik *kihajtani* az ember

1810-ból a' mérget, hogy sok betegek egyedül tsak ez által, mellyet még néhány tsésze nagyon izzasztó thea által is erősebbé lehet tenni; tökéletesen meggyógyultak. Némelyeknél mint hánytató, másoknál mint hashajtó, ismét másoknál mint mind kettő, úgy dolgozik az olaj. Hanem első és leghasznosabb munkája az izzasztás. Tanager mellett egy embernek a' feleségével egygyütt 4 gyermekeit már megölte vala a' Pestis, midőn magát az olajjal való élésre vette, mellyel magát és két síjait megtartotta. Egy más faluban hasonló módon tartotta meg egy paraszt gazda három gyermekeit, minek utánna hármat már a' pestis megölt volna. Különös történt két Szeretseny aszszonyokkal. Ezen fekete színű emberek-ről tudva van, hogy ha a' pestist egyszer elkapják, abból egy is ki nem gyógyul. Most ezen két aszszonyok jó nagy portzió olajat vevén-be, mind ketten meggyógyultak. Az olaj gyógyító erejének hatásosabbá tételére, oly próbát is tettek, hogy annak bevérese mellett egyszeremind kívülről is használták, fordés és bedörgölés által 's a' többi. Majd tsak egy példa se' fordult elő, hogy jó kimenetele ne lett volna a' próbatételnek. Így gyógyított itt a' Tanageri vidékeken ezen pestises esztendőben egy Spanyol Orvos, kinek keze alatt 300 'Sidók közzül, kik pestist kaptak, tsak 12-en haltak meg. Kélt Tangerben Jun. 1-ső napján 1810-ben. —

„Hemső.

Sant Domingo.

A' Párisi *Constitutionel* ily rajzolatot adott ki ezen szigetről: — „Ennek Respublika részében szelid Országlás áll fenn, a' törvények böltsék, 's azokat a' nép nagy pontossággal teljesíti. Bayer, az Elölülő, Szeretsen, jól neveltetett, 's kedves tekintetű ember; tsupa egyenes-ségből áll; mindenek könnyen bemebet-

nek hozzá; egy szóval egészen arra termett, hogy szabad embereket kormányozzon. Egy Frantzia Kereskedő Lafayette-től való ajánló -levéllel menvén hozzá, nem tsak jól fogadtatott, hanem az Elölülő még válaszolt is Lafayette-nek nagy befsülettel; a' Kereskedőt pedig igen jól fogadta. A' sziget másik részének, mellyen Christophe, uralkodik egészen más formája van. Ő is Szeretsen; 's szép termetű, de egész familiajával egygyütt rút tekintetű ember. Indulatjára nézve tsupa barbarus; születeit Despota; az emberek' élete tsupa semmi ő előtte; egy Tunisi Deytől semmit se különbözik. Ő maga, Udvari tékozlása által nagyságot mutat, de a' népe szerentsélen; a' nép a' föld' göröngyéhez van köttetve (Jobbágy); az ő katonáji már megunták a' tyrannismus' támoszai lenni, és seregenként szöknek által a' Respublika' zászlója alá. Henry vára, mellyet Cristophe építettett, egy tsupa *Bastilla*; ~~olyan tömlőzök találtatnak benne,~~ mint valaha ebben találtattak. — (Az Angliai Ministerialis Kurir ellenben másképpen beszél Cristophról, talám azért, hogy az Anglusok nálla nagy kedvességben vagnak. Christoph a' maga Országlását (ezek a' Kurir' szavai) már talpköre helyeztette; földjének népe sebességgel neveledik; kereskedése virágzik. Nalla a' bevitelért való adó (vám), a' melly minden más nemzetekre nézve 10 per Cent, Angliára nézve tsak 5. Christophe már néhány Oskolákat fundált, mellyekben a' tanulás Lancasteri mód szerént foly, 's tsak az Anglus nyelv tanittatik benne, minthogy ő a' Frantzia nyelvet egészen ki akarja Országából irtani).

Német Ország.

A' Berlieni Státusújság ily megjegyzéssel közli a' 'Sidóknak mostani üldözötetésekről szolló tudósításokat: — „Ezen

'Sidó üldöztetést igazságtalanul tulajdonítják sokan az ő erántok való gyűlölségnek. A' közönséges emberek nem részelek ezen gyűlölségben. Más oka van ennek. A' munka nélkül lévő emberek' sokaságának tsak fogasul szolgál a' 'Sidók' üldözése arra, hogy ren. etlen indulatjokat folyamatba crezthessék. Azok az emberek, 'kik ma ez' vagy amaz' gazdag 'Sidóknak házat kipredálják, hasonló okon és hasonló örömmel fogják tselekedni ugyan azt eme' gazdag Keresztyén Kereskedőnek házával is. Ma *Nathannak*, holnap a' Patriarchának, holnap után Saladinnak!

* * *

Aug. 20-dikán estve Hamburgban is Hep! Hep! kiáltás támadott 's a' 'Sidók a' sétálhelyről potonsaphodások és oldalkorcsok közt mind elkergettek. A' táma 9 órától fogvást éjfélig tartott. A' Politzia sok nyughatatlanokat elfogdosott.

* * *

Újabb Újságok, a' ma kezünkhöz jött levelekből.

London, Aug. 19-dikén: —, Manchester egy ostrom alatt lévő városhoz hasonló, Augustus' 17-dikére virradólag egész éjfel tartott a' puskatüz az utzákon. A' nagyobb piatzokra fegyveres tsapatok álltattak ki, egyéb utzákon strázsasportok jártak le 's fel, mellyek az özsze-sportozó embereket azonnal széllyelkergették. Reggeli 7 óratájban (17-dikben) tsakugvan még is özszesereglett a' nép egy helyen, melyre nézve a' tisztviselők a' Tamadás' Aktáját azonnal felolvasták, 's minthogy a' nép még se akart elozlani, a' gyolagság reá tüzelt, 's még e' se használván, bajonéttal rohant reá. Már ekkor mindenek széllyelfutottak, hanem ugyan ekkor Proklamatiók szorát-

tattak széllyel a' katonák közzé, mellyekben az a' fenyegetőzés találtatott, hogy Oldham felől 15,000 emberck vannak útban Manchester felé zsidákkal feifegyverkezve. Azonnal fegyveres népet küldöttek el az Előjárók az Oldhemi út felé két ágyukkal, de a' kik szemmi közelítő ellenségre nem találván, nem soka látni lehetett, hogy tsaküres volt a' fenyegetőzés. —

Aug. 17-dikén estvére már egészszom helyrcálliatott Manchesterben a' tsendesség, hanem ekkor 7 óratájban Oldhamban kezdődtek el ismét a' gyanus mozgások, a' hova tehát azonnal lovasság küldtetett. Hasonló zengések támadtak Macclesfieldben — de mind ezekről a' jövő kedden bővebben.

B e t s.

Császár és Király ő Felsége méltóztatott a' maga testvérét Rudolph ő Cs. Fő Herczegségét a' Sz. István Királyi Rend' nagy keresztjével megajándékozni.

Erdélyben a' Károlyfejérvartott lévő Consistorium' Assessorát Fő T. Cseresznyés András Urat, úgy F. T. Mártonffy Kristof és Capdebo János Oskolaigazgató Urakat, az elsőt a' taksának is eleagedésével, Honorarius Kanonokokká kegyelmesen kinevezni méltóztatott ő Cs. Kir. Felsége.

* * *

Stuttgardból Aug. 25-dikén írják az ott kijövő Újságlevelekben, hogy a' Magyar Ország' Palatinusa József ő Császári Fő Herczegsége' Württembergi Mária Princzaszszonnyal való házossági özszeadattatása (mint közelébb említettük) Augustus' 24-dikén délutanni 2 óraker először az Eborai Cath. Püspök, az után Udvari Predikátor Fő Pap a' Autel Urak által, a' Kirchheimi Kir. kastélyban véghez vitetett.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pesti levelekben olvassuk, hogy némely Pesti Gavallérok látván azon fogathozást, melly mind az Universitási-beli Ifjuságra, mind az egész Publicumra nézve igen sajnós érzést gerjesztett, hogy a' városban semmi Lovagló-Oskola nem volna; a' Hazának és az Ifjuságnak kedvezni kívánó nemes indulatból, arra gerjedtek, hogy önnön-költségeken egy Lovagló Intézetet állítanának. Már most két esztendő óta nagy áldozatokkal fenntartván ezen Intézetet, Aug. 25-dikén nyilván való Próbátétel által megmutatták, melly kedvező lehetne az ilyen Intézet, ha állandóan közönséges költségekre felállítatnék, 's fenntartatnék. E' végből öszszegyűltek a' Lovagló Oskolába számos Urak, és Dámák, 's ezen fő nemes Társaság előtt a' Tanuló Ifjak mind a' mezei lovaglásban, mind az Oskolás nyargalásbaa, mind végre a' mesterséges Lovaglásnak nemeiben, úgy mint az úgy nevezett voltigirozásban oldalról és hátulról, jeles gyakorlatosságot mutatnak. A' Tanuló Ifjak egész esztendőn által többen voltak ugyan zónál: de ezen közönséges Próbátételt önnön ditsőségekre e' következők állották ki: úgy mint Eckstein Rudolf; Hertsut Károly; Lónyay András; Schmidt János; Trangos János; Lázár Sigmund; Mayer Henrik; Bene Ferentz, és Szalatkay Antal Urak, a' kiknek jeles gyakorlatosságok megmutatta, hogy Henrik Kapitány Ur, az Intézetnek Directora, az Ifjuságot olly módon vezette ezen nemes Szép Mesterségben, hogy mind a' theoreticá, mind practica ismeretekben külö-

nös előmenetelt tettek, 's kívánatossá tették azt, hogy ily gyakorló hely, és tanítás állandóan fenmaradjon.

U j K ö n y v.

Constituta Rei Sanitatis in Hungaria, Partibusque adnexis ab Anno 1656 ad Annum 1818. Typis Leopoldi Streibig. 1819. fol. 208 in 8. majori.

Ezen általam íratott 's nálam 2 fl. 30 xr. V. forintokért található kész Munka magában foglalja időkor szerént mind azon egésséget tárgyazó 's általam megtaláltatott közönséges parantsolatokat, mellyeknek tudása mind az Orvosoknak, mind a' közönséges egésség virágzására felvigyázó Tisztviselőknék, Földes Uraknak, Lelki Atyáknak tsaknem elkerülhetlenül szükséges — mellyre nézve minden Tekintetes Vármegyéknek Előjárói, 's Fő Orvosai általam alázatosan megkérletetnek az eránt, hogy a' Vármegyéikben öszvegyűjthető Praenúmeránsoknak számokat, az egybeszedett summával együtt Frankon hozzám, vagy Pestre Eggenberber, Posonyban Schwaiger avagy akár mellyik hiteles Könyváros Urakhoz, beküldeni méltóztassanak. A' Tisztelt Praenúmeránsok neveik öszveszedésével fardozó Urak, minden 11-dik Nyomtatványt ingyen veszik. — Az Exemplárok Pestig, Posonyig, Kaposvárig, Grätzig, ingyen fognak szállítatni. Pápán Julius' 28-dikán 1819.

Zsoldos János,

Tek. N. Veszprém Vármegye
Első Rendes Physicusa.

Száz forint Conventiós pénzért adott Váltó czédulában: —

Aug. 31-dikén 248 $\frac{1}{2}$ — Sept. 1. napján 248 $\frac{1}{2}$ — 2-dikán 248 $\frac{1}{2}$ — forintot.
A marhahúsnak fontja, Bétsben, Septemberre, 16 krajtzárra határozatott.